S38T
DON SCRÚDAITHEOIR

SCRÚDUIMHIR [ ]

Iomlán na Marcanna [ ]

Coimisiún na Scrúduithe Stáit

SCRÚDÚ AN TEASTAIS SHÓISEARAIGH 2006

EACNAMAÍOCHT BHAILE

GNÁTHLEIBHÉAL

DÉ hAOINE 16 MEITHEAMH – TRÁTHNÓNA 2.00 – 4.00

Iomlán na Marcanna 240

TREORACHA d'IARRTHÓIRÍ

1. Roinn A - 80 marc.
   Freagair 16 (sé cinn déag) de na ceisteanna ó Roinn A.
   Tá na ceisteanna uile ar aon mharc.

2. Roinn B - 160 marc.
   Freagair 4 (ceithre) cheist ó Roinn B.
   Tá na ceisteanna uile ar aon mharc.

3. ***Freagair na ceisteanna sa spás atá ann dóibh.***

STAMPA AN IONAID

Don scrúdaitheoir amháin

CEIST		MARC
Roinn A (Iomlán)		
Roinn B	1	
	2	
	3	
	4	
	5	
	6	
IOMLÁN	→	
GRÁD	→	

1. Iomlán na n-iomlán ag deireadh gach leathanaigh.	
2. Iomlán na n-iomlán de gach ceist a dícheadaíodh.	
3. Marc iomlán bronnta (1 lúide 2).	
4. Bónas as freagairt trí Ghaeilge.	
5. Marc iomlán bronnta trí Ghaeilge (3+4).	

Nóta: Caithfidh an marc i líne 3 (nó líne 5 má tá bónas ann don Ghaeilge) a bheith cothrom leis an marc sa bhosca **Iomlán na Marcanna** thuas.

ROINN A

80 marc

Freagair 16 (sé cinn déag) cheist díobh seo a leanas. Tá na ceisteanna uile ar aon mharc.

1. Liostaigh **dhá** fhoinse saille sa réim bia.

(i) ______________________ **(ii)** ______________________

2. Cuir in iúl le tic **[✓]** cé acu fíor **nó** bréagach atá **gach ceann** de na ráitis seo a leanas.

	FÍOR	BRÉAGACH
(i) Is modh tapa cócaireachta bia é an stobhadh.		
(ii) Is féidir le heaspa iarainn san aiste bia a bheith ina cúis leis an anaemacht.		
(iii) Foinse mhaith carbaihiodráití is ea an t-arán.		

3. Ainmnigh **trí** chineál bainne atá le fáil in ollmhargaí.

(i) ______________________

(ii) ______________________

(iii) ______________________

4. Mol mias dhifriúil ina n-úsáidfeá **gach ceann** faoi seach de na fuíollbhianna seo a leanas:

FUÍOLLBHIA	MIAS
(i) Prátaí bruite	**(i)**
(ii) Turcaí rósta	**(ii)**
(iii) Leath stáin de thrátaí	**(iii)**

5. Mínigh **gach ceann** de na téarmaí seo a leanas:

(i) **cuimil isteach** ______________________

____

(ii) **blastán** ______________________

____

6. Liostaigh **dhá** chineál creidmheasa atá ar fáil chun teilifíseán a cheannach.

(i) ______________________________

(ii) ______________________________

7. Roghnaigh an focal ceart ón liosta seo a leanas chun **(i)** **agus** **(ii)** thíos a chríochnú.

éarlais **admháil** **buiséad** **nóta sochair**

(i) Tugtar ______________ ar shuim airgid a íoctar le taispeáint go bhfuil sé ar intinn agat airteagal a cheannach.

(ii) Tugtar ______________ ar phlean chun airgead a chaitheamh agus a shábháil.

8. Ainmnigh **dhá** mhodh a úsáidtear chun táirgí a fhógairt.

(i) ______________________________

(ii) ______________________________

9. Cén t-eolas a chuireann an tsiombail seo in iúl don tomhaltóir?

____

____

____

10. Ainmnigh **dhá** mhodh coigilte a d'úsáidfeá chun airgead a choigilt le haghaidh turas scoile.

(i) ______________ **(ii)** ______________

11. Ainmnigh **trí** tháirge sláinteachais phearsanta.

(i) ______________________________

(ii) ______________________________

(iii) ______________________________

12. Mol **dhá** bhealach chun an craiceann a chosaint ar ghathanna díobhálacha gréine.

(i) ______________________________

(ii) ______________________________

13. Luaigh **dhá** iarmhairt (thoradh) ar dhéagóirí a bhaineann le strus.

(i) ______________________________

(ii) ______________________________

14. Cuir in iúl le tic **[✓]** cé acu dramhaíl orgánach **nó** dramhaíl neamhorgánach **gach ceann** díobh seo a leanas.

	DRAMHAÍL ORGÁNACH	**DRAMHAÍL NEAMHORGÁNACH**
Scamhacháin phrátaí		
Cannaí bia		
Buidéil ghloine		

15. Ainmnigh cineál difriúil inslithe atá oiriúnach do **gach ceann** de na háiteanna seo a leanas sa teach.

(i) Áiléar ______________________________

(ii) Sorcóir uisce the ______________________________

16. Déan cur síos ar an gcóireáil chéadchabhrach do mhionghearradh ______________________________

____

____

____

17. Cuir in iúl le tic **[✓]** cé acu nádúrtha **nó** saorga atá **gach ceann** de na fabraicí seo a leanas.

FABRAIC	NÁDÚRTHA	SAORGA
Olann		
Línéadach		
Níolón		
Poileistear		
Síoda		

18. Ainmnigh an **dá** ghreim bróidnéireachta a thaispeántar thíos.

(i)

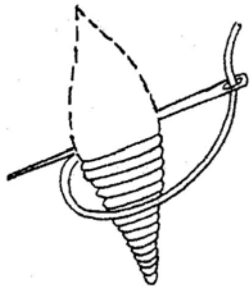

(ii)

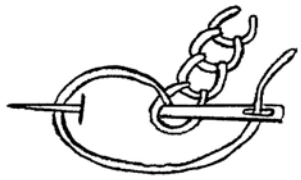

(i) ______________________________ **(ii)** ______________________________

19. Roghnaigh an focal ceart ón liosta seo a leanas chun **(i)** **agus** **(ii)** thíos a chríochnú.

creimneáil **dairt** **fuáil fáithime**

(i) Tugtar ____________________________ ar fhilleadh ábhair a úsáidtear chun cruth a chur ar bhall éadaigh.

(ii) Tugtar ____________________________ ar ghreim sealadach.

20. Cén t-eolas a chuireann **gach ceann** de na siombailí cúram fabraice seo a leanas in iúl don tomhaltóir?

(i)

(ii)

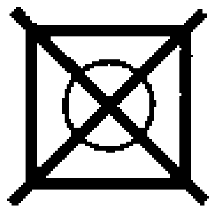

(i) ______________________________ **(ii)** ______________________________

______________________________ ______________________________

ROINN B
160 marc

Freagair 4 (ceithre) cheist ón roinn seo.

1. (a) Luaigh **trí** chúis ar cheart cáis a bheith mar chuid de réim bia déagóra.

(i) ______________________________

(ii) ______________________________

(iii) ______________________________

(b) Pleanáil biachlár do lón pacáilte do dhéagóir ina mbeidh cáis.

Biachlár do Lón Pacáilte

(c) Mol **trí** bhealach eile le déagóirí a spreagadh chun níos mó cáise a ithe.

(i) ______________________________

(ii) ______________________________

(iii) ______________________________

(d) Ainmnigh sampla **amháin** de **gach ceann** de na cineálacha cáise seo a leanas:

(i) cáis chrua ______________________________

(ii) cáis bhog ______________________________

(e) Luaigh **dhá** threoirlíne ba cheart a leanúint nuair a bhíonn cáis á stóráil.

(i) ______________________________

(ii) ______________________________

2. Is lipéad ó phaicéad anraith áise é seo a leanas.

Anraith Gairdín Tuaithe

Treoracha Cócaireachta

1. Cuir isteach 850ml d'uisce fuar leis.
2. Fiuch agus corraigh anois agus arís.
3. Clúdaigh agus suanbhruith ar feadh 5 nóiméad.
4. Maisigh agus dáil.

Comhábhair

Púdar trátaí
Siúcra
Plúr cruithneachta
Stáirse modhnaithe
Salann
Olaí glasraí
Blaistithe

Eolas Cothaithe in aghaidh Dáileadh 250ml

Fuinneamh	98kcal
Próitéin	1.8g
Carbaihiodráit	14.5g
Saill	1.5g
Sóidiam	1.0g
Snáithín	0.5g

(a) Agus úsáid á baint as an eolas thuas, freagair **gach ceann** díobh seo a leanas:

(i) Ainmnigh an príomh-chomhábhar san anraith. ______________________________

(ii) Cén fad ba chóir an t-anraith a choinneáil ar suanbhruith? _____________________

(iii) Ainmnigh **trí** chothaitheach atá le fáil san anraith. 1. ________________________

2. __________________________ 3. ________________________

(b) **(i)** Cé mhéad snáithín atá le fáil i ngach dáileadh 250ml den anraith seo? __________

(ii) Mol bealach **amháin** chun an méid snáithín san anraith seo a fheabhsú.

____

____

(c) Mol **dhá** mhaisiúchán atá oiriúnach d'anraith.

(i) ____

(ii) ____

(d) Luaigh **trí** bhuntáiste a bhaineann le hanraith áise a úsáid.

(i) ____

(ii) ____

(iii) ____

3. **(a)** Roghnaigh an focal ceart as an liosta seo a leanas chun **gach ceann** de na habairtí seo a leanas a chríochnú.

ionanálú **broincíteas** **easanálú** **nicitín** **dé-ocsaíd charbóin**

(i) Ciallaíonn ____________________________ ocsaigin a análú isteach.

(ii) Tugtar _________________________ ar shubstaint dhíobhálach atá le fáil i dtoitíní.

(iii) Tá níos mó _____________________________ in aer stálaithe ná in aer úr.

(iv) Is sampla de ghalar riospráide é ____________________________

(b) Mol **trí** chúis a gcaitheann déagóirí tobac.

(i) ____

(ii) ____

(iii) ____

(c) Luaigh **dhá** mhíbhuntáiste a bhaineann le tobac a chaitheamh.

(i) ____

(ii) ____

(d) Cad is *caitheamh fulangach tobac* (passive smoking i mBéarla) ann? ________________

____

____

(e) **(i)** Cén t-eolas a chuireann an tsiombail seo in iúl don tomhaltóir?

____

____

____

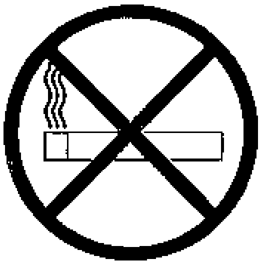

(ii) Ainmnigh **dhá** áit a mbeadh súil agat an tsiombail sin a fháil ar taispeáint.

1. __________________________ **2.** __________________________

4. **(a)** Cén fáth an gá earraí a phacáistiú?

(i) ______________________________

(ii) ______________________________

(iii) ______________________________

(b) **(i)** Luaigh buntáiste **amháin** agus míbhuntáiste **amháin** a bhaineann leis an ngloine mar chineál pacáistithe.

Buntáiste ______________________________

____

Míbhuntáiste ______________________________

____

(ii) Ainmnigh **dhá** chineál pacáistithe, seachas gloine, chun earraí tí a phacáil.

1. ______________________________

2. ______________________________

(c) Liostaigh **ceithre** mhír eolais a mbeifeá ag súil leo ar lipéad ar bhuidéal de leacht níocháin.

(i) ______________________________

(ii) ______________________________

(iii) ______________________________

(iv) ______________________________

(d) Roghnaigh an focal ceart as an liosta seo a leanas chun **(i)** **agus** **(ii)** thíos a chríochnú.

lipéad cúram fabraice **stampa dáta** **aonad praghas**

(i) Úsáidtear ______________________________ ar bhia a bhfuil saol seilfe gearr aige.

(ii) Tugann ______________________________ eolas maidir le ní, triomú agus iarnáil éadaí.

5. Iarradh ort seomra codlata a mhaisiú do leanbh.

(a) Luaigh **<u>ceithre</u>** threoirlíne a leanfá agus an seomra codlata á mhaisiú agat.

(i) ______________________________

(ii) ______________________________

(iii) ______________________________

(iv) ______________________________

(b) Mol **(i)** bailchríoch balla, **(ii)** clúdach urláir **<u>agus</u>** **(iii)** soilsiú a bheadh oiriúnach don seomra codlata.
Luaigh cúis le do rogha i **<u>ngach</u>** cás.

(i) Bailchríoch balla ______________________________

Cúis ______________________________

(ii) Clúdach urláir ______________________________

Cúis ______________________________

(iii) Soilsiú ______________________________

Cúis ______________________________

(c) Liostaigh **<u>trí</u>** bhall troscáin a roghnófá don seomra codlata.

(i) ______________________________

(ii) ______________________________

(iii) ______________________________

(d) Déan cur síos ar bhealach **<u>amháin</u>** ina ndéanfá an seomra codlata a phearsanú.

____

____

(e) Mol **<u>dhá</u>** bhealach chun an seomra codlata a dhéanamh slán do leanbh.

(i) ______________________________

(ii) ______________________________

6. **(a)** Luaigh **<u>trí</u>** chúis a gcaithimid éadaí.

(i) ____________________

(ii) ____________________

(iii) ____________________

(b) Liostaigh **<u>trí</u>** threoirlíne ba cheart do dhéagóirí a leanúint nuair a bhíonn siad ag ceannach éadaí.

(i) ____________________

(ii) ____________________

(iii) ____________________

(c) Ainmnigh, sceitseáil agus déan cur síos ar bhall éadaigh a bhfuil tóir ag déagóirí air.

Ainm ____________________

Cur síos ____________________

Sceitse

(d) Mínigh an téarma *treocht faisin*. ____________________

(e) Cad a imríonn tionchar ar threochtaí faisin?

(i) ____________________

(ii) ____________________

Leathanach Bán